

Przemysław Błachut, Paweł Leszczyński

"460 reformacji w Gorzowie (1537-1997)" -sesja historyczna w Gorzowie Wlkp.

Nadwarciański Rocznik Historyczno-Archiwalny nr 5, 389-391

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NADWARCIAŃSKI ROCZNIK
HISTORYCZNO-ARCHIWALNY
NR 5 - ROK 1998

Przemysław Błachut, Paweł Leszczyński
Gorzów Wlkp.

„460 lat reformacji w Gorzowie (1537-1997)”
- sesja historyczna w Gorzowie Wlkp.

Dnia 1 listopada 1997 roku minęła 460. rocznica wprowadzenia luteriańskiego porządku kościelnego w Gorzowie Wielkopolskim - dawnym Landsbergu nad Wartą. W Dzień Wszystkich Świętych roku 1537 w miejskim kościele farnym Marii Panny Rada Miejska z ówczesnym burmistrzem Janem Schede opowiedziała się po stronie reformacji, przyjmując sakrament Wieczerzy Pańskiej pod dwiema postaciami (rodzina Schede przybyła do Landsberga z Wielkopolski z obawy przed prześladowaniami ze strony katolików). Reforma kościelna, wskutek wsparcia margrabiego z Kostrzyna - Jana Hohenzollerna, została wprowadzona w niemalże całym terenie Nowej Marchii. Pierwszym ewangelickim proboszczem Gorzowa i superintendentem gorzowskiego okręgu kościelnego był ksiądz Jerzy von Woltersdorf.

Z okazji jubileuszu tego przełomowego wydarzenia w historii miasta (protestantyzm był przecież przez ponad cztery wieki wyznaniem większości jego obywateli) 25 października 1997 r. w zabytkowych wnętrzach pałacyku Muzeum w Gorzowie odbyła się sesja historyczna pod tytułem: *460 lat reformacji w Gorzowie i na Środkowym Nadodrzu (1537-1997) - dziedzictwo społeczno-kulturowe i historyczne*. Gospodarzem spotkania witającym gości był administrator Parafii Ewangelicko-Augsburskiej św.Trójcy - ks. Wiesław Suchorab. Na sesję przybyło około 40 osób, a wśród gości był obecny także Prezydent Miasta Gorzowa - Henryk Maciej Woźniak.

W trakcie sesji ogłoszono dwa referaty. Najpierw wystąpił dyrektor gorzowskiego Muzeum - mgr Zdzisław Linkowski, który szeroko zarysował temat: *Reformacja na pograniczu Wielkopolski i Brandenburgii w XVI wieku*, a następnie prorektor Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej z Warszawy - prof. dr hab. Karol Karski wygłosił referat pt.: *Filip Melanchton - w 500 rocznicę urodzin*.

Oprawę muzyczną sesji zapewniła młodzież z Państwowej Szkoły Muzycznej I i II st. im. Tadeusza Szeligowskiego w Gorzowie, prezentując utwory ewangelickich kompozytorów baroku: J. S. Bacha, J. F. Händla i J. F. Telemanna.

Przyczynkiem w dyskusji był komunikat Marcela Brückskena z Manschnow (Brandenburgia) na temat wywodzącego się z gorzowskiego regionu (urodzonego w Przyborowie koło Słońska) teologa Andreasa Knopke (1468-1539) - pierwszego działacza reformacyjnego w Rydze, na Lotwie.

Drugą częścią jubileuszowych uroczystości było nabożeństwo dziękczynne z okazji 460-lecia luteranizmu w Gorzowie, które odbyło się 31 października, w Święto Reformacji w kościele św. Trójcy - dawnej kaplicy cmentarza ewang. Parafii Marii Panny. Słowem Bożym służył i kazanie wygłosił Biskup Diecezji Wrocławskiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego - ks. Ryszard Bogusz.

Pozdrowienia przekazali: duchowni z kościołów chrześcijańskich zrzeszonych w gorzowskim oddziale Polskiej Rady Ekumenicznej; superintendent Frankfurtu nad Odrą - ks. Christoph Bruckhoff z bratniego Ewangelickiego Kościoła Berlina-Brandenburgii oraz ks. Roman Harnaciński - rektor Papieskiego Fakultetu Teologicznego w Gorzowie.

W nabożeństwie uczestniczył m.in. Józef Teofil Finster - szef Klubu Radnych Unii Wolności i członek Zarządu Miasta Gorzowa. Obecni byli także przedstawiciele ewangelickiego zakonu Joannitów z Berlina, Polskiego Towarzystwa Historycznego i Klubu Inteligencji Katolickiej.

Parafia Ewangelicko-Augsburska wraz z działającym przy Archiwum Państwowym w Gorzowie, Towarzystwem Przyjaciół Archiwum i Pamiątek Przeszłości wydała okolicznościową broszurę pt. *Przewodnik po gorzowskiej reformacji (1537-1997)*, z której można się m.in. dowiedzieć, że przez historię gorzowskiego protestantyzmu przewinęły się postaci takiego formatu, jak: ks. Fryderyk Ernst Daniel Schleiermacher

---

(1768-1834) oraz rzecznik pojednania polsko-niemieckiego, dr h. c. Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej ks. Kurt Scharf (1902-1990) - przewodniczący Rady Ewangelickiego Kościoła w Niemczech (EKD) i Biskup Ewangelickiego Kościoła Berlina-Brandenburgii (EKBB).